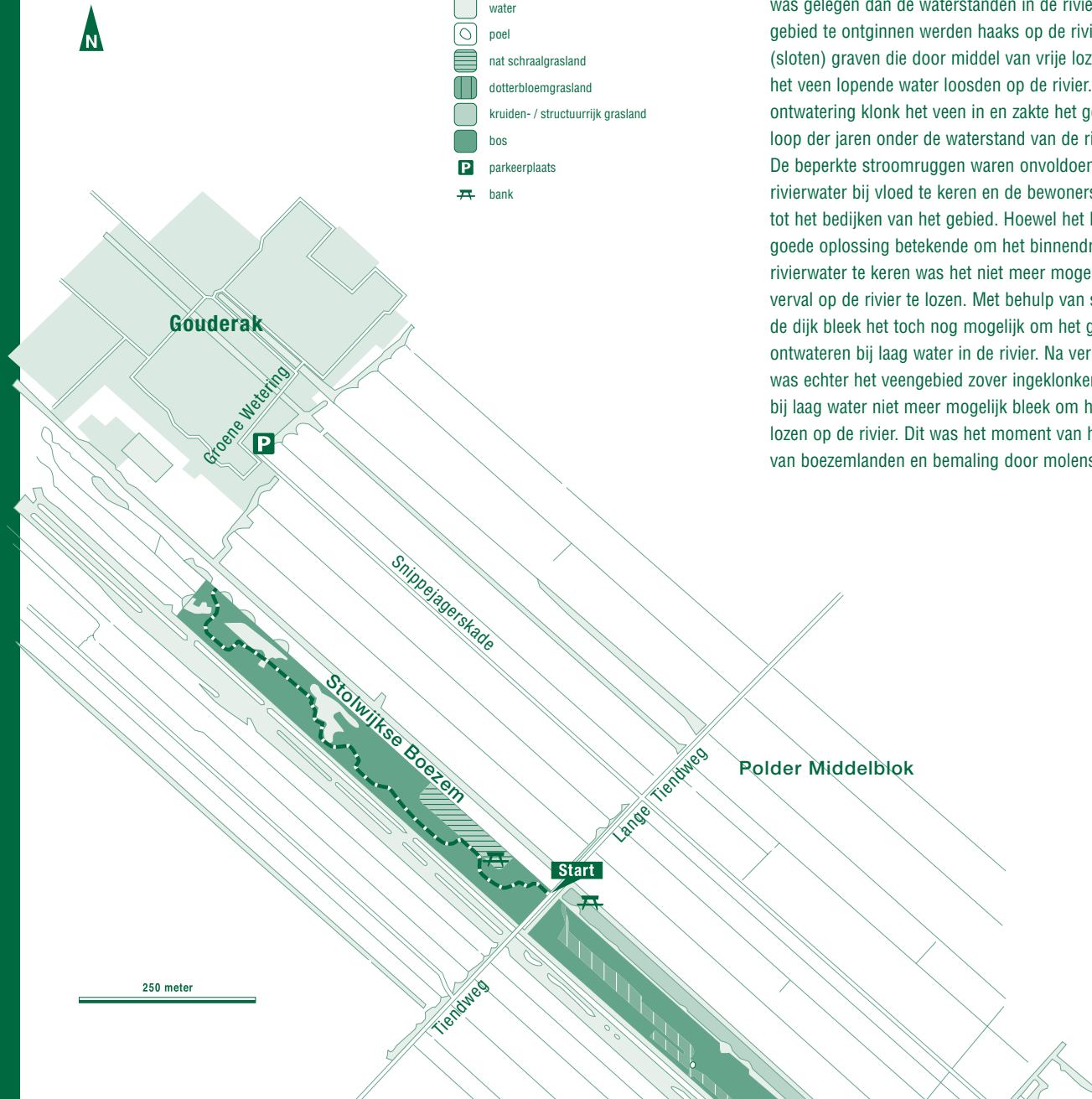

Stolwijkse Boezem

Welkom in de Stolwijkse Boezem

De Stolwijkse Boezem is één van de vier boezemlanden die het Zuid-Hollands Landschap bezit onder Gouderak. Hoewel de ontstaansgeschiedenis van al deze boezemlanden gelijk is zijn zij toch allen weer anders in uiterlijk, ontwikkeling en huidige natuurwaarden. In het voorjaar van 2003 is de Stolwijkse Boezem opengesteld voor het publiek. In het kader van de Landinrichting Krimpenerwaard zijn er vergevorderde plannen om deze boezem via een zogenaamd 'Landschapselement' met de bebouwde kom van Gouderak te verbinden.

Boezemlanden

Boezemlanden komen voort uit de ontginningsgeschiedenis van de Krimpenerwaard. In het verleden was de Krimpenerwaard namelijk één groot moerasbos dat aanzienlijk hoger was gelegen dan de waterstanden in de rivieren. Om het gebied te ontginnen werden haaks op de rivier watergangen (sloten) gegraven die door middel van vrije lozing het uit het veen lopende water loosden op de rivier. Door de ontwatering klonk het veen in en zakte het gebied in de loop der jaren onder de waterstand van de rivieren. De beperkte stroomruggen waren onvoldoende om het rivierwater bij vloed te keren en de bewoners gingen over tot het bedijken van het gebied. Hoewel het bedijken een goede oplossing betekende om het binnendringende rivierwater te keren was het niet meer mogelijk via vrij verval op de rivier te lozen. Met behulp van schotten in de dijk bleek het toch nog mogelijk om het gebied te ontwateren bij laag water in de rivier. Na verloop van tijd was echter het veengebied zover ingeklonken dat het ook bij laag water niet meer mogelijk bleek om het water te lozen op de rivier. Dit was het moment van het ontstaan van boezemlanden en bemaling door molens.

Door een gedeelte van het achterliggende gebied te omkaden ontstonden de zogenaamde boezemlanden. Het water uit de omliggende polders kon met behulp van een molen in het omkade gedeelte, de boezem, worden gemalen. Zo ontstond een waterreservoir van waaruit het water met een tweede molen uitgemalen kon worden op de rivier. Naar mate de verschillen tussen het waterpeil in de rivier en de hoogte ligging van de polders groter werd, ontstonden zogenaamde hoge en lage boezems met een tussenbemaling ook weer in de vorm van een molen. Molen twee-, drie en viergangen ontstonden zo om een 'getrapte' bemaling te realiseren, waarmee het toenemende hoogteverschil kon worden overbrugt. Gedurende vele jaren werd op deze wijze de Krimpenerwaard droog gehouden. Toen omstreeks het einde van de vorige eeuw nieuwe technieken in de vorm van stoomgemalen hun intrede deden verloren tal van boezemlanden hun functie. De grotere en sterkere gemalen konden rechtstreeks uit een bredere watergang de polders bemalen. De 'tussenopslag' van de boezemlanden was niet meer noodzakelijk en vele boezemlanden werden aangesloten op het polderpeil waardoor ze droog kwamen te vallen. In deze droogvallende boezemlanden trad vervolgens een geleidelijke verlanding op die resulteerde in moerasgebieden en rietlanden. Geleidelijk aan werden de boezemlanden droger en veranderden de rietlanden en moerassen in natte schrale graslanden. Afhankelijk van het gebruik en het al dan niet maaien van het gewas ontstonden grazige vegetaties met bijzondere plantensoorten of natte boezembossen met elzen en berken.

De Stolwijkse Boezem

De hiervoor beschreven poldervorming geschiedde hoofdzakelijk ambachts- of dorpsgewijs. Indien een dorp direct aan de rivier grensde was het aanleggen van een ontwateringsboezem geen probleem. Indien een polder echter onderdeel vormde van een gemeente die niet aan de rivier was gelegen dan was dit moeilijker. Om deze reden was de ontwatering van de polder Stolwijk problematisch. Om de problematiek van de wateroverlast in de polders van Stolwijk op te lossen verstrekte in 1370 Jan van Blois, heer van Schoonhoven, toestemming om een vrije watergang

vanaf Achterbroek noordwaarts tot aan de IJsseldijk te graven om bij eb het water middels een sluis te lozen. Het water van Stolwijk werd door de Stolwijkse Vliet, die de polder Achterbroek doormidden sneed, naar de Stolwijkse Boezem geleid. In 1476 is voor het eerst sprake dat voor de bemaling van de Stolwijkse Boezem door middel van windschepradmolens.

De functie als boezemland van het gebied heeft vervolgens ononderbroken voortbestaan tot dat in 1880 de oprichting van het stoomgemaal 'Verdoold' deze functie overbodig maakte. Na het droogvallen van de voormalige boezem ontstonden uitgestrekte rietvelden in het gebied, die door de bewoners van het gebied werden gepacht om riet voor eigen gebruik te snijden. Geleidelijk aan vormde het rietland zich om naar hooiland. Toen de productie en opbrengst van het gebied te beperkt werd om interessant te zijn als hooiland, werd het gebruik van het gebied beëindigd en ontwikkelde zich een elzen en berkenbos.

Huidige natuurwaarden

Op het gedeelte wat in de loop der jaren steeds als grasland is beheerd heeft zich een zeer fraaie schraalland vegetatie ontwikkeld. Door de beperkte bereikbaarheid is op deze gaspercelen nooit mest gebracht en zijn ze uitsluitend in

handkracht gemaaid. Momenteel vinden we er een plantengroei van zogenaamde matig schrale graslanden van tamelijk vochtige omstandigheden. Vele tientallen planten soorten zijn hier te vinden waaronder bijzonderheden als Spaanse ruiter, een lid van de distelfamilie zonder stekels, het moerasviooltje en enkele soorten orchideeën. Uiteraard lokken dergelijke bloemrijke graslanden ook vele insectensoorten aan.

In het boezembos vinden we eveneens een groot aantal plantensoorten. De soorten die hier voorkomen zijn vooral afhankelijk van de voedselrijkdom die door het blad van de bomen wordt veroorzaakt. Op de open plekken en langs de paden waar meer zonlicht komt, dartelen de insecten van de ene plek naar de andere. De larven van deze insecten vinden vaak weer voedsel in de vorm van het blad van de planten onder de bomen.

Op deze rijkdom komen weer tal van andere dieren af die leven van die insecten. Allerlei soorten amfibieën, kleine zoogdieren en vogels leven van deze insecten. Uiteraard vormt het boezembos ook een goed broedgebied. Tussen de takken, kruiden en struiken zijn tal van goede mogelijkheden om een verscholen nestplaats te vinden.

In de waterpartijen en boezemweteringen vinden we volop oever, riet en ruigte vegetaties die een broedplaats vormen voor watervogels als futen, eenden en meerkoeten. Deze in het waterstaande vegetatie is tevens een goed opgroeigebied voor jonge vis en insectenlarven.

Ook in de winter is er veel te beleven voor allerlei dieren. Op de boezemweteringen overwinteren steeds grote aantallen watervogels. De talrijkheid van de meerkoet valt hierbij op, maar vooral van belang is de aanwezigheid van groepen kraakeenden en smienten. De bomen in het gebied bieden volop voedsel voor allerlei mezen en vinken. Vooral de elzenproppen en berkenzaden zijn grote voedsel-leveranciers. Naast deze wat algemenere vogels wordt de Stolwijkse Boezem ook door meer zeldzame vogelsoorten gebruikt als winterbiotoop. In deze tijd van het jaar kunnen houtsnip, sperwer en de fraaie ijsvogel worden waargenomen.

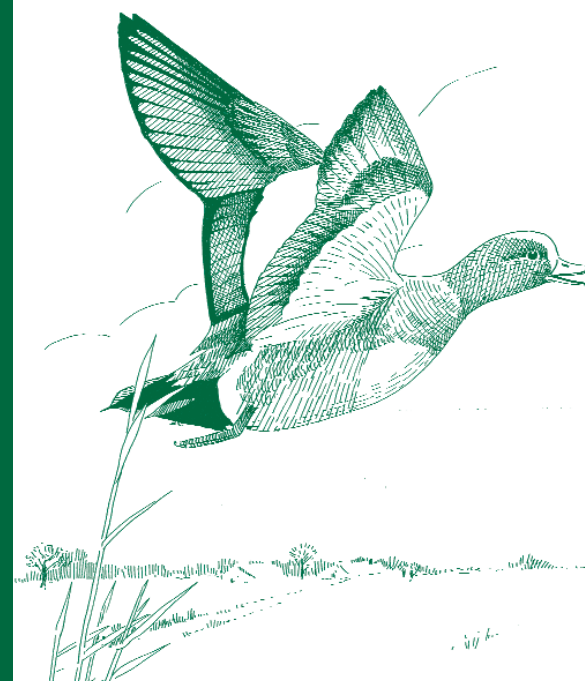
Steun het Zuid-Hollands Landschap

Heeft u genoten van de rust in dit prachtige natuur- gebied? Misschien heeft u talloze planten- en dier- soorten gezien, waaronder ook enkele zeldzame soorten. De Stolwijkse Boezem is één van de vele natuur- gebieden van het Zuid-Hollands Landschap. Deze stichting beschermt natuur en landschap door het aankopen en beheren van natuurgebieden. Als u ook vindt dat deze prachtige gebieden moeten blijven bestaan word dan beschermer. Uw steun is van harte welkom. Voor meer informatie of om beschermer te worden kunt u terecht bij het Zuid-Hollands Landschap.

wandelfolder

Stolwijkse Boezem

Op weg

Start	De ingang aan de Tiendweg is uitsluitend lopend of met de fiets te bereiken, vanuit de dorpskern van Gouderak via de Snippejagerskade (circa 1 km).
Lengte	1 km
Markering	blauw gekopte paaltjes
Toegang	opengesteld op gemarkeerde paden voor wandelaars.
Honden	aangelijnd toegestaan
Tip	bij en na regen is het dragen van laarzen of waterdicht schoeisel aan te bevelen.

Stichting Het Zuid-Hollands Landschap

Nesserdijk 368
3063 NE Rotterdam
telefoon (010) 272 22 22
www.zuidhollandslandschap.nl

Provincie Zuid-Holland en
Nationale Postcode Loterij steunen
het Zuid-Hollands Landschap

wandelroute
1,5 km gemarkeerd

Zuid-Hollands Landschap